

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів спеціальності
8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту.
Протокол № 10 від 26.03.2014 р.

Укладач Заславська К. А.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Управління розвитком підприємства" для студентів спеціальності 8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування" денної форми навчання / укл. К. А. Заславська. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 42 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (самостійну роботу, контрольні запитання), методичні рекомендації щодо оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення навчальної дисципліни.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування" денної форми навчання.

Вступ

Сучасні умови функціонування підприємств вимагають їх ставати гнучкими, постійно реагувати на зміни зовнішнього середовища, виробляти і реалізовувати локальні і глобальні проекти змін своєї діяльності, які повинні протікати без втрати контролю над організацією. У зв'язку з цим, встає питання про підтримку підприємства у бажаному конкурентному стані, що вимагає його постійного розвитку як виробничо-економічної системи.

Сутність процесу розвитку, з точки зору функціонування підприємства, складає зростання рівня його організації, коли у міру накопичення інформації зменшується невизначеність. Особливості середовища і необхідність постійних змін вимагають також змін підходів, у рамках яких відбувається управління організаціями.

Навчальна дисципліна "Управління розвитком підприємства" є вибірковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" спеціальності 8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування" денної форм навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 7,5	Галузь знань 0306 "Менеджмент організацій і адміністрування"	<u>За вибором</u>		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)"	Рік підготовки:		
Змістових модулів – 3 1. Теоретичні аспекти розвитку підприємств. 2. Діагностика та моделювання розвитку підприємств. 3. Стратегічні аспекти розвитку підприємств та оцінка ефективності управління його розвитком		1-й магістратури	–	
Загальна кількість годин – 270		Семестр		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 10		2-й	–	
		Лекції		
	34 год	год		
	Практичні, семінарські			
	34 год	год		
	Лабораторні			
	0 год	год		
	Самостійна робота			
202 год	год			
Індивідуальні завдання: 0 год				
Вид контролю: залік				

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 75 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування здатності у студентів розв'язувати складні спеціалізовані й практичні проблеми щодо розвитку підприємств на основі аналізу факторів середовища та використання результатів дослідження для обґрунтування управлінських рішень щодо формування адекватних моделей взаємодії підприємства та середовища.

Основними **завданнями** вивчення даної дисципліни є:

ознайомлення з основами управління в умовах змін в діловому середовищі бізнесу, загальною концепцією сталого розвитку підприємств, її соціально-економічної спрямованості, а також з основами формування і вдосконалення як системи, так і механізму управління організаційним розвитком;

засвоєння основ організації та управління розвитком підприємств різних форм власності та організаційно-правових форм;

придбання теоретичних знань й практичних навичок щодо обґрунтування напрямків розвитку підприємств та розробки відповідних управлінських рішень на усіх рівнях;

застосування на практиці теоретичних, методичних та організаційних підходів щодо розвитку підприємств через комплексне та раціональне використання різних методів впливу в залежності від специфіки обраного напрямку розвитку та стадії життєвого циклу організації;

обґрунтування економічної ефективності визначеного напрямку розвитку підприємств;

підготовка студентів до самостійного вміння вибору, обґрунтування та прийняття рішень щодо управління розвитком підприємств.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є процес розвитку підприємств в мінливому середовищі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є інструменти забезпечення розвитку на мікрорівні у врахуванням особливостей функціонування підприємств.

Міждисциплінарні зв'язки: "Теорія організації", "Менеджмент", "Стратегічне управління", "Управління змінами".

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

основні теорії, принципи і методи аналізу та оцінювання процесів розвитку організації;

складові процесу розвитку підприємств та ієрархію форм реалізації організаційного розвитку на підприємстві;

технологічні і економічні інтереси усіх учасників, що утворюють єдиний ланцюг матеріального руху, з метою досягнення загальносистемних цілей розвитку підприємств;

методологічні засади проектування ефективних організаційних структур управління та організації (філій підприємства) для забезпечення розвитку підприємств;

основні підходи до моделювання розвитку підприємств з урахуванням особливостей їх функціонування.

вміти:

організовувати процес управління розвитком підприємства та розробляти його раціональні форми;

визначати альтернативи розвитку підприємств та забезпечувати на стадії планування високий рівень збалансованості її складових елементів;

визначати напрями розвитку підприємств з урахуванням факторів середовища, в якому воно функціонує;

синхронізувати зусилля, розподіляти діяльність у часі та просторі;

забезпечувати упорядкованість організаційної системи, підтримання її у стані динамічного розвитку й адаптації;

розраховувати потреби в усіх видах ресурсів для досягнення цілей розвитку підприємств.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
УРП* 1	Визначати напрями розвитку підприємств з урахуванням факторів середовища, в якому воно функціонує	Визначати сутність розвитку підприємства
		Ідентифікувати ключові проблеми на підприємстві
		Формувати цілі функціонування та розвитку підприємств, визначати видові прояви процесу розвитку підприємства, виявляти специфіку по етапах життєвого циклу організації
		Оцінювати вплив зовнішнього та внутрішнього середовища на розвиток підприємства
УРП 2	Організовувати процес управління розвитком підприємства та розробляти його раціональні форми	Синхронізувати зусилля, розподіляти діяльність у часі та просторі
		Забезпечувати упорядкованість організаційної системи, підтримання її у стані динамічного розвитку й адаптації
		Визначати альтернативи розвитку підприємств
		Забезпечувати на стадії планування високий рівень збалансованості її складових елементів
		Розраховувати потреби в усіх видах ресурсів для досягнення цілей розвитку підприємств
УРП 3	Проводити діагностику розвитку підприємства за різними методиками та обґрунтовувати відповідні моделі	Використовувати сучасні методи діагностики та експертизи діяльності підприємства з урахуванням факторів середовища та існуючих обмежень
		Визначати стратегії розвитку та стратегічні альтернативи
		Здійснювати обґрунтований вибір економіко-математичних методів та моделей для управління розвитком підприємства
УРП 4	Визначати рівень та оцінювати ефективність розвитку підприємств	Здійснювати оцінку ефективності розвитку підприємств
		Формувати напрями підвищення ефективності управління розвитком підприємства
		Формувати систему менеджменту підприємств з урахуванням масштабів та напрямів діяльності, галузевих особливостей

* Управління розвитком підприємства

Структура складових професійних компетентностей та їх формування з навчальної дисципліни "Управління розвитком підприємства" відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведена в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти розвитку підприємств

Тема 1. Сутність та зміст поняття розвитку підприємства.

Економічна сутність поняття "розвитку". Підходи до визначення "розвитку підприємств". Цілі розвитку підприємства. Об'єкти та напрями розвитку підприємств. Види розвитку: екстенсивний та інтенсивний. Радикальний та еволюційний розвиток підприємства. Типи розвитку: адаптаційний та біфуркаційний.

Тема 2. Характеристика процесів управління розвитком підприємств та їх класифікація.

Основні принципи управління розвитком організацій. Поняття "процесу розвитку". Видові прояви процесів розвитку на підприємстві та їх класифікація. Складові процесу розвитку підприємств: діагностична, процесна і підтримуюча. Ієрархія форм реалізації організаційного розвитку на підприємстві. Самоорганізація, стаціонарність і гомеостаз процесів розвитку в економічних системах.

Тема 3. Фактори впливу на розвиток підприємства.

Фактори макро-, мезо- та мікросередовища. Класифікація факторів, що впливають на розвиток підприємства. Ефективність організаційної структури підприємства.

Тема 4. Ресурсне забезпечення розвитку підприємств.

Сукупність ресурсів підприємства. Інформаційна складова розвитку. Матеріальні ресурси. Фінансові ресурси. Кадрова складова розвитку. Забезпечення комунікацій в процесі управління розвитком. Система управління розвитком підприємства.

Змістовий модуль 2. Діагностика та моделювання розвитку підприємств

Тема 5. Методичні підходи до діагностики розвитку підприємств.

Методики оцінки параметрів розвитку підприємств. Багато-параметричний підхід Д. П'ю. Аналіз розвитку підприємства на основі його ринкової вартості. Метод збалансованих оціночних звітів. Методика МакКінсі. Організаційна діагностика.

Тема 6. Моделі організаційного розвитку підприємств.

Підходи до моделювання розвитку підприємств. Структурно-ситуаційна, інноваційна, феноменологічна, селекційна, конфліктна моделі організаційного розвитку. Модель Айзедиса. Модель Грейнера. Модель організаційного розвитку Мироненка і Тереханова.

Змістовий модуль 3. Стратегічні аспекти розвитку підприємств та оцінка ефективності управління його розвитком

Тема 7. Стратегічні аспекти розвитку підприємств.

Поняття та зміст стратегічного розвитку підприємств. Принципи управління стратегічним розвитком підприємств. Визначення альтернатив розвитку підприємств. Програмне управління розвитком підприємства

Тема 8. Управління розвитком кадрової складової підприємства.

Управління розвитком персоналу. Систематизація організаційних факторів та компетенцій, що сприяють розвитку підприємства. Розвиток талантів. Розвиток організаційної культури підприємства.

Тема 9. Управління розвитком інформаційних ресурсів підприємства.

Сукупність інформаційних ресурсів підприємства. Сутність інформаційного принципу, принципу координації, принципу динамічного балансу. Рівень інформованості. Формування ефективних комунікацій.

Тема 10. Оцінка рівня розвитку підприємства.

Ефективність управління розвитком підприємства.

Оцінка ефективності організаційної структури. Ефективність управління підприємством. Визначення рівня розвитку підприємства. Показники розвитку підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з трьох змістових модулів (табл. 4.1).

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
лекційні		практичні та семінарські	самостійна робота	
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти розвитку підприємств				
Тема 1. Сутність та зміст поняття розвитку підприємства	14	2	2	10
Тема 2. Характеристика процесів управління розвитком підприємств та їх класифікація	20	4	4	12
Тема 3. Фактори впливу на розвиток підприємства	19	2	2	15
Тема 4. Ресурсне забезпечення розвитку підприємств	19	2	2	15
Разом за змістовим модулем 1	72	10	10	52
Змістовий модуль 2. Діагностика та моделювання розвитку підприємств				
Тема 5. Методичні підходи до діагностики розвитку підприємств	38	4	4	30
Тема 6. Моделі організаційного розвитку підприємств	42	6	6	30
Разом за змістовим модулем 2	80	10	10	60
Змістовий модуль 3. Стратегічні аспекти розвитку підприємств та оцінка ефективності управління його розвитком				
Тема 7. Стратегічні аспекти розвитку підприємств	24	2	2	20
Тема 8. Управління розвитком кадрової складової підприємства	28	4	4	20
Тема 9. Управління розвитком інформаційних ресурсів підприємства	28	4	4	20
Тема 10. Оцінка рівня розвитку підприємства. Ефективність управління розвитком підприємства	38	4	4	30
Разом за змістовим модулем 3	118	14	14	90
Усього годин	270	34	34	202

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти розвитку підприємств			
<i>Тема 1.</i> Сутність та зміст поняття розвитку підприємства	1. Підходи до визначення поняття "розвиток" та "розвиток підприємства". 2. Відмінності між категоріями "росту" та "розвитку". 3. Класифікація видів та типів розвитку підприємства. 4. Ієрархія цілей підприємства	1	Основна: [1 – 7]. Додаткова: [12,15,17]. Інформаційні ресурси
<i>Тема 2.</i> Характеристика процесів управління розвитком підприємств та їх класифікація	1. Основні принципи управління розвитком організацій. 2. Класифікація видових проявів розвитку підприємств. 3. Самоорганізація, стаціонарність і гомеостаз процесів розвитку в економічних системах	2	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [11,12,15]. Інформаційні ресурси
<i>Тема 5.</i> Методичні підходи до діагностики розвитку підприємств	1. Аналіз розвитку підприємства на основі його ринкової вартості. 2. Організаційна діагностика та методики її проведення. 3. Метод збалансованих оціночних звітів	1	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9, 10, 12-15]. Інформаційні ресурси
Усього годин		4	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти розвитку підприємств	<i>Завдання 1.</i> Особливості управління організацією	1	Основна: [1 – 7]. Додаткова: [12; 15; 17]. Інформаційні ресурси
	<i>Завдання 2.</i> Визначення процесів управління розвитком підприємства та побудова ієрархії форм реалізації організаційного розвитку на підприємстві	2	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [11; 12; 15]. Інформаційні ресурси
	<i>Завдання 3.</i> Побудова системи факторів макро-, мезо - та мікросередовища, що впливають на розвиток підприємства	2	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [10; 12 – 17]. Інформаційні ресурси
	<i>Завдання 4.</i> Визначення необхідних ресурсів для забезпечення розвитку підприємства з урахуванням факторів середовища	3	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9; 10; 13 – 15; 17]. Інформаційні ресурси
	<i>Колоквіум за змістовим модулем 1</i>	2	

1	2	3	4
Змістовий модуль 2. Діагностика та моделювання розвитку підприємств	Завдання 5. Проведення організаційної діагностики обраного підприємства	8	Основна: [5 – 7]. Додаткова: [14; 15; 17]. Інформаційні ресурси
	Завдання 6. Побудова матриці організаційних проблем за А.І. Пригожиним	2	Основна: [6]. Додаткова: [14; 15; 17]. Інформаційні ресурси
Змістовий модуль 3. Стратегічні аспекти розвитку підприємств та оцінка ефективності управління його розвитком	Завдання 7. Визначення стратегії розвитку підприємства	2	Основна: [3 – 8]. Додаткова: [10; 15; 16]. Інформаційні ресурси
	Завдання 8. Розвиток персоналу та організаційної культури обраного підприємства	2	Основна: [1; 5 – 7]. Додаткова: [9; 10; 13; 15]. Інформаційні ресурси
	Завдання 9. Побудова ефективних внутрішніх комунікацій для забезпечення розвитку	2	Основна: [5 – 7]. Додаткова: [9 – 11]. Інформаційні ресурси
	Завдання 10. Оцінка ефективності розвитку обраного підприємства	2	Основна: [2 – 8]. Додаткова: [11; 12; 14; 17]. Інформаційні ресурси
	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	2	
Разом годин за змістовими модулями		30	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Ситуаційні завдання за темою 2

1. Проаналізуйте взаємозв'язок послідовності стадій життєвого циклу обраної галузі і зміни ринкових ситуацій.

2. На прикладі обраного підприємства та з урахуванням макроекономічної ситуації визначте складові процесу розвитку, видові прояви розвитку та форми реалізації розвитку по ієрархічних рівнях.

Ситуаційне завдання за темою 7

1. Для обраного підприємства машинобудівної галузі на основі проведеної діагностики визначте стратегічні напрями розвитку та альтернативні стратегії.

2. Побудуйте горизонти зростання для підприємства та обґрунтуйте існуючі обмеження.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 75 % (202 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (270 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських, лабораторних занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових

індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 8.1.

Таблиця 8.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти розвитку підприємств				
Тема 1. Сутність та зміст поняття розвитку підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу	10	Презентація результатів	Основна: [1 – 7]. Додаткова: [12; 15; 17]. Інформаційні ресурси
Тема 2. Характеристика процесів управління розвитком підприємств та їх класифікація	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу	12	Захист індивідуального завдання	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [11; 12; 15]. Інформаційні ресурси

1	2	3	4	5
Тема 3. Фактори впливу на розвиток підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Написання есе за заданою тематикою	15	Перевірка есе	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [10; 12 – 17]. Інформаційні ресурси
Тема 4. Ресурсне забезпечення розвитку підприємств	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, виконання домашнього завдання	15	Перевірка домашнього завдання	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9; 10; 13 – 15; 17]. Інформаційні ресурси
Усього за змістовим модулем 1		52		
Змістовий модуль 2. Діагностика та моделювання розвитку підприємств				
Тема 5. Методичні підходи до діагностики розвитку підприємств	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання "Організаційна діагностика обраного підприємства", написання есе, підготовка до ділової гри	30	Захист індивідуального завдання, перевірка есе,	Основна: [5 – 7]. Додаткова: [14; 15; 17]. Інформаційні ресурси
Тема 6. Моделі організаційного розвитку підприємств	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття, підготовка до колоквіуму	30	Презентація результатів, перевірка результатів колоквіуму	Основна: [6]. Додаткова: [14; 15; 17]. Інформаційні ресурси
Усього за змістовим модулем 2		60		
Змістовий модуль 3. Стратегічні аспекти розвитку підприємств та оцінка ефективності управління його розвитком				
Тема 7. Стратегічні аспекти розвитку підприємств	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття Виконання домашнього завдання "Обґрунтування стратегії розвитку обраного підприємства"	20	Перевірка домашнього завдання	Основна: [3 – 8]. Додаткова: [10; 15; 16]. Інформаційні ресурси

1	2	3	4	5
Тема 8. Управління розвитком кадрової складової підприємства.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до ділової гри	20	Перевірка готовності до ділової гри	Основна: [1; 5 – 7]. Додаткова: [9; 10; 13; 15]. Інформаційні ресурси
Тема 9. Управління розвитком інформаційних ресурсів підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	20	Презентація результатів	Основна: [5 – 7]. Додаткова: [9 – 11]. Інформаційні ресурси
Тема 10. Оцінка рівня розвитку підприємства. Ефективність управління розвитком підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до контрольної роботи	30	Перевірка результатів контрольної роботи	Основна: [2 – 8]. Додаткова: [11; 12; 14; 17]. Інформаційні ресурси
Усього за змістовим модулем 3		90		
Усього за навчальною дисципліною		202		

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

1. В чому полягає сутність поняття "розвиток підприємства"?
2. В чому полягає сутність та відмінність адаптаційного розвитку та біфуркаційного ?
3. В чому полягає сутність і зміст самоорганізації, стаціонарності і гомеостазу процесів розвитку в економічних системах.
4. В чому відмінність еволюційного та революційного розвитку?
Наведіть приклади.
5. Назвіть складові процесу розвитку підприємств.

6. В чому полягає ієрархічність форм реалізації організаційного розвитку?
7. Які фактори впливають на розвиток підприємства?
8. Які фактори забезпечують ефективність комунікацій в процесі управління розвитком підприємства:
9. Назвіть методики оцінки параметрів розвитку підприємств.
10. В чому сутність та зміст організаційної діагностики?
11. Яка послідовність і зміст основних етапів діагностики розвитку підприємств?
12. Назвіть відомі моделі розвитку підприємства та обґрунтуйте їх вибір.
13. В чому сутність моделі Айдезиса?
14. Які існують обмеження щодо застосування моделі Грейнера для забезпечення розвитку підприємств?
15. Які кризи характерні для організації в ході її розвитку за висновками Л. Грейнера?
16. В яких випадках доцільно застосовувати модель організаційного розвитку Мироненка і Тереханова?
17. Визначте зміст та принципи стратегічного управління підприємством.
18. Назвіть основні складові процесу управління розвитком персоналу підприємства.
19. В чому полягає сутність інформаційного принципу, принципу координації та динамічного балансу при управлінні розвитком підприємства?
20. Які показники застосовують для оцінки ефективності процесів розвитку підприємства?
21. Які параметри впливають на оцінку внутрішньої ефективності управління підприємством?

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять,

консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультаційної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:

індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ділові ігри, банки візуального супроводу (табл. 10.1).

Таблиця 10.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Сутність та зміст поняття розвитку підприємства	Лекція проблемного характеру з питання "Особливості розвитку підприємств в Україні сучасних умовах", семінар-дискусія, банки візуального супроводу
Тема 2. Характеристика процесів управління розвитком підприємств та їх класифікація	Міні-лекція з питання "Основні категорії процесу розвитку підприємств", банки візуального супроводу
Тема 3. Фактори впливу на розвиток підприємства	Дискусія на тему: "Вплив ситуації в країні на розвиток підприємств різних галузей", банки візуального супроводу

Закінчення табл. 10.1

1	2
Тема 4. Ресурсне забезпечення розвитку підприємств	Робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
Тема 5. Методичні підходи до діагностики розвитку підприємств	Ділова гра "Комплексна діагностика підприємства", презентація результатів, банки візуального супроводу
Тема 6. Моделі організаційного розвитку підприємств	Банки візуального супроводу
Тема 7. Стратегічні аспекти розвитку підприємств	Міні-лекція з питання "Стратегії розвитку підприємств та визначення альтернатив", банки візуального супроводу
Тема 8. Управління розвитком кадрової складової підприємства	Лекція проблемного характеру: "Управління персоналом підприємств в процесі їх розвитку", дискусія на тему: "Необхідність розвитку працівників підприємства та проблеми, пов'язані з цим", банки візуального супроводу
Тема 9. Управління розвитком інформаційних ресурсів підприємства	Дискусія на тему: "Формування ефективних комунікацій", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
Тема 10. Оцінка рівня розвитку підприємства. Ефективність управління розвитком підприємства	Міні-лекція з питання "Підходи до оцінки ефективності", банки візуального супроводу

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Метод сценаріїв полягає в розробці ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти залік, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

захист індивідуального та комплексного розрахункового завдання;

перевірка есе за заданою тематикою;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування;

проведення диктанту за лекційним матеріалом.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі заліку.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний тестовий контроль (експрес-контроль) проводиться 5 разів за семестр. Тест включає запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Колоквіум проводиться 1 раз за семестр. Письмова контрольна робота проводиться 1 раз за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подачі матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі заліку.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Зразок завдань експрес-контролю

1. Успішне подолання кризи автономії пов'язане з:

- а) структурною перебудовою та децентралізацією функцій;
- б) змінами в системі координації функціональних підрозділів;
- в) втратою контролю над організацією;
- г) об'єднанням команди на основі спільності інтересів.

2. Криза, коли система управління в організації стає джерелом суперечностей, суть яких в різному розумінні необхідної і достатньої свободи різних рівнів управління:

- а) контролю;
- б) автономії;
- в) лідерства;
- г) меж.

3. Відповідно до моделі організаційного розвитку за Грейнером не є стадією організаційного розвитку:

- а) криза лідерства;
- б) криза меж;
- в) криза недовіри;
- г) криза автономії.

4. Успішне подолання кризи контролю пов'язане з:

- а) структурною перебудовою та децентралізацією функцій;
- б) змінами в системі координації функціональних підрозділів;
- в) втратою контролю над організацією;
- г) об'єднанням команди на основі спільності інтересів.

5. Етап життєвого циклу організації, на якому формується мета діяльності, ставляться задачі та здійснюється пошук інвесторів, називається:

- а) зародження;
- б) створення;
- в) зростання;
- г) зрілості.

6. Адаптивність управлінських систем:

а) властивість системи, яка характеризує відносну ізолюваність та автономність її підсистем;

б) характеристику системи і її елементів, щодо пристосування до змін факторів зовнішнього і внутрішнього середовища з метою збереження ефективності і стабільності її функціонування;

в) внутрішню схильність системи до досягнення деякого граничного стану, який не залежить від зовнішнього середовища;

г) ступінь централізації управління елементами системи і її підсистем.

7. Основні складові організаційної досконалості за Д. Харрінгтоном:

а) процеси, ресурси, проекти;

б) процеси, проекти, зміни, знання, ресурси.;

в) процеси, проекти, знання, ресурси;

г) всі відповіді неправильні.

8. Під поняттям диверсифікація розуміється:

а) досягнення конкурентних переваг за рахунок низьких витрат на окремі елементи товару чи послуг і відповідно більш низької собівартості в порівнянні з конкурентами;

б) здатність підприємства забезпечити унікальність і більш високу цінність (у порівнянні з конкурентами) продукту для покупця з погляду рівня якості наявності його особливих характеристик, методів збуту, довготривалого обслуговування;

в) концентрація діяльності підприємства відносно невеликий цільовій групі споживачів, частини товарного асортименту, на будь-якому аспекті діяльності;

г) поширення господарської діяльності на нові сфери (розширення асортименту вироблених виробів, видів послуг, що надаються, географічної сфери діяльності тощо).

9. Головна ціль горизонтальної інтеграції (зв'язаної диверсифікації) – це:

а) посилення позицій організації в галузі шляхом поглинання певних конкурентів або встановлення контролю над ними;

б) захист стратегічно важливого джерела сировини або отримання доступу до нової технології;

в) інтенсивний ріст в умовах неможливості знаходження посередників з якісним рівнем обслуговування клієнтів;

г) оновлення свого товарного портфелю.

10. Визначте типові альтернативні стратегії зростання:

а) диверсифікація, інтеграція, фокусування;

б) інтенсивне зростання, обмежене зростання, скорочення;

в) концентрація, обмежене зростання, зрілість;

г) прискорене зростання, уповільнене зростання.

11. Цілі організації повинні задовольняти таким вимогам:

а) конкретність і орієнтація у часі;

б) досяжність і орієнтація у часі;

в) досяжність;

г) досяжність, конкретність і орієнтація у часі.

12. Революційний розвиток характерний організаціям, які:

а) постійно впроваджують організаційні зміни, намагаючись бути найкращими;

б) розвиваються відповідно до потреб ринку;

в) здійснюють свою діяльність відповідно до економічної і політичної ситуації в країні;

г) намагаються здійснювати свою діяльність відповідно до чинного законодавства.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 12.1.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності		Навчальний тиждень		Години	Форми навчання		Рівень сформованості компетентностей		
							Форми контролю	Макс. бал	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Знання, уміння та навички щодо основ організації процесів управління розвитком підприємства	Здатність до визначення поняття розвитку підприємства	1	Ауд.	2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання щодо особливостей управління організацією.	Активна участь у виконанні практичних завдань	1	
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			
			Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Сутність та зміст поняття розвитку підприємства	Робота на лекції	1	
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			
	Здатність до визначення складових процесів управління розвитком підприємства	2			2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання	Активна робота на практичних заняттях	0,5
				СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		
				Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Характеристика процесів управління розвитком підприємств та їх класифікація	Робота на лекції	1
				СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення теоретичного матеріалу		
		3	Ауд.	2	Практичне заняття		Вирішення ситуаційних завдань	Активна участь у виконанні практичних завдань Перевірка виконання ситуаційного завдання	0,5 2
			Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Характеристика процесів управління розвитком підприємств та їх класифікація	Робота на лекції Експрес-контроль	1 2	
									СРС
			Ауд.	2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання	Активна робота на практичних заняттях	0,5	
									СРС
			Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Фактори впливу на розвиток підприємства	Робота на лекції	1	
									СРС

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		5		2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання	Активна робота на практичних заняттях Перевірка виконання ситуаційного завдання	0,5 2
			СРС	8	Підготовка до занять	Виконання домашнього завдання	Перевірка домашнього завдання	5
			Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Ресурсне забезпечення розвитку підприємств	Робота на лекції	1
			СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		
Знання, уміння та навички щодо діагностики та моделювання організаційного розвитку	Здатність до діагностики розвитку підприємств та побудова моделей управління розвитком з урахуванням факторів середовища	6	Ауд	2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційних завдань Ділова гра	Активна участь у виконанні практичних завдань Участь у діловій грі	0,5 5
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Підготовка до ділової гри		
			Ауд	2	Лекція	Тема 5. Методичні підходи до діагностики розвитку підприємств	Робота на лекції Експрес-контроль	1 2
			СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення теоретичного матеріалу		
		7		2	Практичне заняття	Виконання ситуаційного завдання	Активна робота на практичних заняттях Перевірка виконання ситуаційного завдання	0,5 2
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Написання есе	Перевірка есе	2
			Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Методичні підходи до діагностики розвитку підприємств	Робота на лекції	1
			СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення теоретичного матеріалу		
		8		2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання	Активна робота на практичних заняттях	0,5
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання практичних завдань		
			Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Моделі організаційного розвитку підприємств	Робота на лекції	1
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9		
1	2	9	Ауд.	2	Практичне заняття	Колоквіум	Робота на практичних заняттях Перевірка результатів колоквиуму	0,5 15		
			СРС	10	Підготовка до занять	Підготовка до колоквиуму				
			Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Моделі організаційного розвитку підприємств	Робота на лекції Експрес-контроль	1 2		
			СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою				
		10	Ауд.	2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання	Активна робота на практичних заняттях	0,5		
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою				
			Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Моделі організаційного розвитку підприємств	Робота на лекції	1		
			СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення теоретичного матеріалу				
		Знання, уміння та навички щодо управління розвитком підсистем підприємства	Здатність до обґрунтування стратегії розвитку підприємства	11	Ауд.	2	Практичне заняття	Виконання ситуаційного завдання	Активна робота на практичних заняттях Перевірка виконання ситуаційного завдання	0,5 2
					СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання домашнього завдання	Перевірка виконання ситуаційного завдання Перевірка домашнього завдання	5
Ауд.	2				Лекція	Тема 7. Стратегічні аспекти розвитку підприємств	Робота на лекції	1		
СРС	8				Підготовка до занять	Вивчення теоретичного матеріалу				
Здатність до визначення вимог до кадрової складової розвитку	12		Ауд.	2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання Ділова гра	Активна робота на практичних заняттях Активна участь у діловій грі	0,5 5		
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Підготовка до ділової гри				
			Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Управління розвитком кадрової складової підприємства	Робота на лекції	1		
			СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення теоретичного матеріалу				
			Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Управління розвитком кадрової складової підприємства	Робота на лекції	1		
			СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення теоретичного матеріалу				

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		13		2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання	Активна робота на практичних заняттях	0,5
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		
			Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Управління розвитком кадрової складової підприємства	Робота на лекції Експрес-контроль	1 2
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		
	Здатність до визначення необхідних вимог до інформаційної складової розвитку	14	Ауд	2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання	Активна робота на практичних заняттях	0,5
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		
			Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Управління розвитком інформаційних ресурсів підприємства	Робота на лекції	1
			СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення теоретичного матеріалу		
		15		2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання	Активна робота на практичних заняттях	0,5
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		
			Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Управління розвитком інформаційних ресурсів підприємства	Робота на лекції	1
			СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення теоретичного матеріалу		
	Здатність до побудови системи оцінок ефективності управління розвитком підприємства	16		2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання	Активна робота на практичних заняттях	0,5
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання практичних завдань		
			Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Оцінка рівня розвитку підприємства. Ефективність управління розвитком підприємства	Робота на лекції Експрес-контроль	1 2
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до контролю		
		17	Ауд.	2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання Підсумкова контрольна робота	Активна робота на практичних заняттях Перевірка виконання ситуаційних завдань	0,5 2
			СРС	10	Підготовка до занять	Виконання ситуаційних завдань Підготовка до підсумкової контрольної роботи		

Закінчення табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
			Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Оцінка рівня розвитку підприємства. Ефективність управління розвитком підприємства	Робота на лекції Підсумкова контрольна робота	1 15	
			СРС	10	Підготовка до занять	Підготовка до підсумкової контрольної роботи	Перевірка результатів контрольної роботи		
			Загальна кількість годин		270	Загальна максимальна кількість балів по дисципліні			100

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 12.2.

Таблиця 12.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100
4	6	6	4	15	15	10	10	10	20	

Примітка. T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 12.3.

Таблиця 12.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Тижні	Лекції	Практичні заняття	Експрес-контроль	Завдання за темами	Домашні завдання	Контрольна робота	Есе	Ділова гра	Колоквіум	Сума балів
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1	Тема 1	1	1	1								2
	Тема 2	2	1	0,5								1,5
		3	1	0,5	2	2			2			
	Тема 3	4	1	0,5								1,5
	Тема 4	5	1	0,5			2	5				8,5

Закінчення табл. 12.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 2	Тема 5	6	1	0,5	2					5		8,5	
		7	1	0,5		2			2			5,5	
	Тема 6	8	1	0,5									1,5
		9	1	0,5	2						15		18,5
		10	1	0,5									1,5
Змістовий модуль 3	Тема 7	11	1	0,5		2	5					8,5	
	Тема 8	12	1	0,5						5		6,5	
		13	1	0,5	2								3,5
	Тема 9	14	1	0,5									1,5
		15	1	0,5									1,5
	Тема 10	16	1	0,5	2								3,5
		17	1	0,5			2		15				18,5
Усього			17	9	10	10	10	15	4	10	15	100	

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ імені С. Кузнеця (табл. 12.4).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 12.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Жариков О. Н. Системный подход к управлению [Текст] : учебн. пособ. для вузов / О. Н. Жариков, В. И. Королевская, С. Н. Хохлов ; под ред. В. А. Персианова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 62 с.

2. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком [Текст] : навч. посібн. / С. М. Ілляшенко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми : Університетська книга ; Княгиня Ольга, 2005. – 324 с.

3. Мельник Л. Г. Фундаментальные основы развития / Л. Г. Мельник. – Сумы : ИТД "Университетская книга", 2003. – 288 с.

4. Пономаренко В. С. Стратегічне управління розвитком підприємства [Текст] : навч. посібн. / В. С. Пономаренко. – Х. : ХДЕУ, 2002. – 639 с.

5. Пономаренко В. С. Стратегічне управління розвитком підприємства : навчальний посібник / В. С. Пономаренко, А. І. Пушкар, О. І. Тридід. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2002. – 640 с.

6. Пригожин А. И. Методы развития организаций / А. И. Пригожин. – М. : МЦФЭР, 2003. – 864 с.

7. Раєвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі : монографія / О. В. Раєвнева. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. – 496 с.

8. Ястремська О. М. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства [Текст] : навч. посібн. / О. М. Ястремська, Г. В. Верещагіна, К. В. Тонєва та ін. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 388 с.

12.2. Додаткова

9. Адизес И. К. Управляя изменениями / И. К. Адизес ; пер. с англ. – СПб. : Питер, 2011 – 224 с.

10. Адизес И. К. Управление жизненным циклом корпорации / И. К. Адизес ; пер. с англ. под науч. ред. А. Г. Сеферяна. – СПб. : Питер, 2011. – 384 с.

11. Ливитт Г. Д. Сверху вниз: почему не умирают иерархии, и как руководить ими более эффективно / Г. Д. Ливитт ; пер. с англ. – СПб. : Питер, 2005. – 213 с.

12. Мельник Л. Г. Экономика развития : монография / Л. Г. Мельник. – Сумы : ИТД "Университетская книга", 2006. – 662 с.
13. Некрасов С. И. Факторы организационного развития предприятий / С. И. Некрасов, Н. А. Некрасова, О. В. Бусыгин. – М. : Академия Естествознания, 2009. – 322 с.
14. Погорелов Ю. С. Оцінювання та моделювання розвитку підприємства : монографія / Ю. С. Погорелов. – Луганськ : Глобус, 2010. – 512 с.
15. Смирнова В. Г. Организация и ее деловая среда: 17-модульная программа для менеджеров "Управление развитием организации" / В. Г. Смирнова ; науч. ред. А. И. Наумов. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 192 с.
16. Томпсон А. А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии : учебник для вузов / А. А. Томпсон, А. Дж. Стрикленд ; пер. с англ. ; под ред. Л. Г. Зайцева, М. И. Соколовой. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с.
17. Цопа Н. В. Управление развитием промышленных предприятий: методология, модели, методы : монография / Н. В. Цопа. – Донецк-Симферополь : ИТ "АРИАЛ", 2010. – 320 с.

12.3. Інформаційні ресурси

18. Интернет-портал для управлінців. – Режим доступу : www.management.com.ua/.
19. Корпоративный менеджмент. – Режим доступа : www.cfin.ru.
20. Экономика и управление на предприятиях : научно-образовательный портал. – Режим доступа : www.eur.ru.
21. Развитие бизнеса. – Режим доступа : <http://www.devbusiness.ru/>.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Управління розвитком підприємства" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Сутність та зміст поняття розвитку підприємства					
Визначати сутність основних понять щодо розвитку підприємств	Поняття організації Функції управління	Знання поняття розвитку, його характеристик та видів	Ідентифікувати ключові проблеми на підприємстві Формувати цілі функціонування та розвитку підприємств Визначати типи та види розвитку підприємств	Групова взаємодія в процесі визначення підходів до розвитку підприємств	Знання, розуміння та критичне осмислення основних теорій, принципів і методів аналізу та оцінювання процесів розвитку організації Самостійне дослідження зв'язку між розвитком та зростанням, підходів до класифікації видів розвитку
Тема 2. Характеристика процесів управління розвитком підприємств та їх класифікація					
Здатність організувати процес управління розвитком підприємства	Поняття розвитку Процес управління Життєвий цикл організації	Знання основні етапи та стадії процесу управління розвитком підприємств, ієрархії форм організаційного розвитку	Визначати видові прояви процесу розвитку підприємства, виявляти специфіку по етапах життєвого циклу організації	Презентувати результати побудови ієрархії цілей розвитку обраного підприємства	Самостійне визначення характеристик процесів розвитку в економічних системах

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Фактори впливу на розвиток підприємства					
Комплексно оцінювати вплив середовища на функціонування організації	Характеристика формалізованих та неформалізованих методів прийняття господарських рішень	Знання методичних основ розробки та прийняття господарських рішень	Здатність оцінювати вплив зовнішнього та внутрішнього середовища на розвиток підприємства; застосовувати науково-методичний інструментарій аналізу для оцінки факторів зовнішнього середовища	Узгодження технологічних і економічних інтересів всіх учасників, що утворюють єдиний ланцюг матеріального руху, з метою досягнення загальносистемних цілей розвитку підприємств	Самостійно визначати напрями розвитку підприємств з урахуванням факторів середовища, в якому воно функціонує
Тема 4. Ресурсне забезпечення розвитку підприємств					
Формувати напрями підвищення ефективності використання усіх видів ресурсів підприємства для забезпечення розвитку	Поняття ресурсів; ресурсного забезпечення, цілей розвитку підприємств	Знання структури ресурсів, необхідних для забезпечення розвитку підприємств	Здійснювати обґрунтування та розраховувати потреби в усіх видах ресурсів для досягнення цілей розвитку підприємств	Забезпечення комунікацій в процесі управління розвитком підприємства	Самостійно обґрунтовувати сукупність ресурсів та систему управління розвитком підприємства
Тема 5. Методичні підходи до діагностики розвитку підприємств					
Проводити діагностику розвитку підприємства за різними методиками	Методи аналізу Фінансовий аналіз Ринкова вартість підприємства	Знання основних підходів до оцінки параметрів та діагностики підприємств	Використовувати сучасні методи діагностики та експертизи діяльності підприємства з урахуванням факторів середовища та існуючих обмежень	Забезпечення ефективної комунікації між учасниками в процесі організаційної діагностики	Самостійний вибір науково-методичного інструментарію аналізу для оцінки напрямів розвитку.

Продовження додатка А
Продовження табл. А.1

39

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Моделі організаційного розвитку підприємств					
Моделювати розвиток підприємств	Поняття моделювання. Початковий стан Вимоги до моделей	Знання підходів до моделювання розвитку підприємств з урахуванням обмежень щодо застосування кожної з моделей.	Будувати прогностні моделі результатів діяльності підприємства з урахуванням впливу зовнішнього середовища. Синхронізувати зусилля, розподіляти діяльність у часі та просторі, забезпечувати упорядкованість організаційної системи, підтримання її у стані динамічного розвитку й адаптації	Презентувати результати побудови прогностичних моделей	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення щодо сценаріїв розвитку підприємства. Відповідати за коректність та адекватність розроблених моделей
Тема 7. Стратегічні аспекти розвитку підприємств					
Здатність формувати альтернативні напрями розвитку підприємств	Поняття "стратегії", "стратегічного управління", види стратегій	Знання принципів управління стратегічним розвитком підприємства	Уміння визначати альтернативи розвитку підприємств, забезпечувати на стадії планування високий рівень збалансованості її складових елементів.	Презентувати результати розробки стратегії розвитку підприємств	Самостійне обґрунтування стратегій розвитку підприємств.
Тема 8. Управління розвитком кадрової складової підприємства					
Формулювання напрямів розвитку персоналу з урахуванням цілей підприємства та існуючих обмежень	Персонал Кадрова політика Мотивація персоналу	Знання принципів, передумов та заходів розвитку персоналу, управління талантами, знаннями, кар'єрою тощо	Уміння формувати систему менеджменту підприємств з урахуванням масштабів та напрямів діяльності, галузевих особливостей	Групове взаємодія в процесі визначення вимог до розвитку персоналу підприємства	Обґрунтування заходів щодо розвитку персоналу та факторів впливу на застосування сучасних методик

Закінчення додатка А
Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Управління розвитком інформаційних ресурсів підприємства					
Обґрунтування необхідних інформаційних ресурсів для забезпечення розвитку підприємств	Інформаційні ресурси Управління інформацією	Знання принципів розвитку інформаційних ресурсів, визначення рівня інформованості	Розробляти заходи використання та забезпечення якості інформаційних ресурсів підприємства для його розвитку	Ефективно формувати комунікаційну інформаційну стратегію розвитку підприємства	Самостійність у виборі інформаційних джерел
Тема 10. Оцінка рівня розвитку підприємства					
Визначати рівень розвитку підприємств	Поняття ефекту, ефективності та оптимальності	Знання методичних основ розрахунку критеріїв оптимальності та ефективності при визначенні рівня розвитку підприємства	Визначати результативність та ефективність заходів щодо розвитку підприємств	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо оцінки рівня розвитку підприємств	Відповідальність за точність і коректність розрахунків

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	10
5. Теми та плани семінарських занять.....	12
6. Теми практичних занять.....	13
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	14
7. Самостійна робота.....	15
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики.....	18
8. Індивідуально-консультативна робота.....	19
9. Методи навчання.....	20
10. Методи контролю.....	23
11. Розподіл балів, які отримують студенти.....	28
12. Рекомендована література.....	35
12.1. Основна.....	35
12.2. Додаткова.....	35
12.3. Інформаційні ресурси.....	36
Додатки.....	37

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
**"УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
ПІДПРИЄМСТВА"**

для студентів спеціальності
8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування"
денної форми навчання

Укладач **Заславська Катерина Анатоліївна**

Відповідальний за випуск **Гриньова В. М.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 56 ЕВ. Обсяг 42 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*